

ջրափոսի սառած ջուրին մէջ երեւցող իր արտացոլանքով:
 Թռչունները նեղացած կը բողոքեն արծիւին, որ չղջիկը այլեւս ինքզինք անտառին գեղեցկուիին կը համարէ եւ նոյնիսկ սիրամարգը «անճոռնի» կ'անուանէ:

- Արծիւը չղջիկը կը կանչէ իր մօտ եւ կը հարցնէ.
- Անտառի թռչունները ճիշդ կը խօսի՞ն:
  - Անշո՛ւշտ,- կը պատասխանէ չղջիկը,- ես այլեւս չեմ ուզեր ընկերանալ անոնց, ես իրենցմէ շա՛տ անելի ջքնաղ ու գեղեցիկ եմ:
  - Եթէ կը կարծես որ այդքան գեղեցիկ ես, թող իւրաքանչիւր թռչուն ետ առնէ իր փետուրը ու տեսնենք թէ ի՞նչ տեսք կ'ունենաս:

ԳՈՌՈՉ ԶՂՋԻԿԸ

Աշնանային ցուրտ օր մը երբ չղջիկը լալով կը թռչէր անտառին մէջ, լացին ձայնը կը լսէ թռչուններու արքան՝ արծիւը:

- Ինչո՞ւ կու լաս, փոքրի՛կ չղջիկ,- կը հարցնէ արծիւը:
- Որովհետեւ շատ կը պաղիմ:
- Բոլոր թռչուններն ալ կը պաղին, բայց չեն բողոքեր:
- Ո՛չ, անոնք ինծի պէս չեն պաղիր, որովհետեւ փետուրներ ունին, իսկ ես՝ ոչ:

Արծիւը պահ մը կը մտածէ, ետքը կը հրամայէ բոլոր թռչուններուն որ իւրաքանչիւրը մէկ փետուր, հասնէ իր մարմինէն ու չղջիկին նուիրէ: Երբ չղջիկը բոլոր գոյնզգոյն փետուրները միասին կ'ամրացնէ ու անոնցմով գեղեցիկ հագուստ մը կը կազմէ, կը սկսի պարծենալ, անտառի թռչուններուն հետ չխօսիլ ու օրերով նստիլ ճիւղի մը վրայ հիանալով

Բոլոր թռչունները կը յարձակին չղջիկին վրայ եւ ետ կ'առնեն իրենց փետուրները:
 Չղջիկը ջուրին մէջ իր արտացոլանքին նայելով կը սարսափի, որովհետեւ իր դիմաց կը տեսնէ մերկ, կնճիռներով լեցուն, այլանդակ արարած մը: Ան այնքա՛ն կ'ամչնայ, որ այդ օրուրնէ կը սկսի միայն գիշերը դուրս գալ, որպէսզի ոչ մէկը զինք տեսնէ:

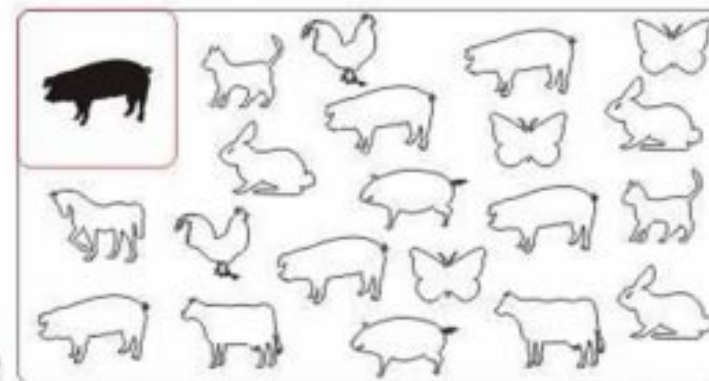
ԹԻՒԵ ՊԱՏՐԱՍՏԵՅՈՒՆ՝ ՄԱՐՄԻՆԻ ԱՇՈՏԵԱՆ-ՇԱՀՐԱԵԱՆ, ՆԿԱՐԱՍԱՐՈՒՅՈՒՆ՝ ՈՒՅՅՈՒ ԲԵՐՈՇԵԱՆ

ՃԱՇԱԿԵԼԻ ԾԱՂԻԿՆԵՐ ԿԱՆ

Անշո՛ւշտ: Դեղին նունուֆարի անուշին մասին չե՞ս լսած:
Նմանապես վարդի, մանուշակի եւ յասմիկի անուշները շատ համեղ
կ'ըլլան: Քափիւսիկի եւ դդումի ծաղիկները աղցանի մէջ
կ'օգտագործուին: Երբ առուոյտին վարդագոյն ծիղերը հանենք,
կրկանք ծծել անոր յատակի քաղցր հիւթը: Կարելի է նաեւ կարագի
մէջ մանուշակի թերթեր տապկել եւ զանոնք սերով եւ շաքարով
ճաշակել: Բայց ուշադրութի՛ւն. ծաղիկներ կան, որոնք թունաւոր են,
ինչպէս՝ մատնուկը:

Իւրաքանչիւր պատկերէն
քակի՞ հատ կը տեսնես: Թու՛՛
եւ ստորեւ արձանագրե՛:

Գտի՛ր եւ գուճաւորե՛ այն
ծեւերը, որոնք տուփիկին մէջ
երեւցող շուքին նման են:

Այր եւ կին երեք տարի կովը կը կթեն, լիուլի կը կշտանան ու անհոգ կ'ապրին, այնքան որ՝ չեն անդրադառնար թէ երեք տարին ինչպէս կ'անցնի ու ահա՛ կը հասնի հրէշին գալուն օրը:

Մարդն ու կինը, վերջալոյսին, նստած դրան առջեւ՝ տխրութեամբ կը մտածեն անցած ժամանակին եւ իրենց տալիք պատասխանին մասին: Ո՛վ գիտէ ի՞նչ պիտի հարցնէ այդ հրէշը. ո՛վ կրնայ գուշակել թէ ի՞նչ է անոր նպատակը:

«Ահա՛ թէ ի՞նչ կը պատահի, եթէ մարդ հրէշի հետ գործ ունենայ, հրէշի հետ հաշուի նստի, հրէշէն բարիք ընդունի...», զոջալով կը հառաչէին այր ու կին, բայց եղածը եղած, անցածը գացած էր, ա՛լ ընելիք բան չկար: Արդէն ուր որ է՝ սարսափի գիշերը վրայ պիտի հասներ:

Այդ միջոցին անոնց կը մօտենայ անծանօթ վայելուչ երիտասարդ մը:

- Բարի երեկոյ,- կ'ըսէ,- ճամբորդ եմ, գիշերը կ'իջնէ արդէն, ես ալ սաստիկ յոգնած եմ. այս գիշեր հիւր կրնա՛մ ըլլալ ձեր մօտ:

- Ինչո՞ւ չէ՛ ճամբորդ եղբայր, հիւրը Աստուծոյ դրկածն է: Բայց արդէն այս գիշերը փորձանաւոր է մեզի համար: Մենք հրէշէն կով մը առած էինք, այն պայմանաւ որ երեք տարի կթելէ վերջ, ինք պիտի գայ հարցում հարցնելու: Եթէ պատասխանենք, կովը մերը կ'ըլլայ, իսկ եթէ ոչ՝ մենք իր գերին պիտի ըլլանք: Զիմա ժամանակը լրացած է արդէն. հրէշը այս գիշեր պիտի գայ, եւ մենք չենք գիտեր թէ ի՞նչ հարցումի ի՞նչ պատասխան պիտի տանք: Սակայն մեզի ի՞նչ ալ ընէ, մե՛նք ենք պատասխանատուն. Միայն կը վախնանք որ քեզի ալ վնաս հասցնէ:

- Վախնալիք բան չկայ. դուք ուր՝ ես ալ հոն,- կ'ըսէ օտարականը:

Կ'ողջագուրուին հիւրը տուն կը մտնէ: Կես գիշերին դուռը ուժգին կը գարնուի:

- Ո՞վ է:

- Զրէշը: Այսօր պիտի գայի եւ ահա՛ եկայ: Անմիջապէս պատասխանաւ տունէ՛ք:

- Ի՞նչ պատասխան: Մարդն ու կինը սաստիկ վախցած քարացած կը մնան:

- Մի՛ վախնաք, ես ձեր տեղը անոր պատասխանը կու տամ,- կ'ըսէ հիւրը եւ կ'երթայ դէպի դուռը:

- Եկա՛ծ եմ,- կը ձայնէ հրէշը դրան ետեւէն:

- Ես ալ եկած եմ,- կը պատասխանէ հիւրը ներսէն:

- Ո՞ւրկէ եկար:

- Ծովու միւս կողմէն:

- Ինչո՞վ եկար:

- Կաղ մժղուկը թամբեցի, վրան նստայ ու եկայ:

- Ուրեմն ծովը պզտիկ էր:

- Ի՞նչ պզտիկ. արծիւը մէկ ասիւն միւսը չի կրնար թռչիլ:

- Ուրեմն արծիւը ձագուկ էր:

- Ի՞նչ ձագուկ. թեւերուն շուքը քաղաքը կը ծածկէ:

- Ուրեմն քաղաքը շատ փոքրիկ է:

- Ի՞նչ փոքրիկ. նապաստակը չի հասնիր մէկ ծայրէն միւսը:

- Ուրեմն նապաստակը ձագ է:

- Ի՞նչ ձագ. մորթէն մեծ մարդու մուշտակ կը շինուի, բաբախն ու տրեխն ալ աւելի:

- Ուրեմն մարդը գաճաճ է:

- Ի՞նչ գաճաճ. ծունկին քով եթէ աքլորը կուկուլիկո՛ւ կանչէ, ձայնը ականջին չի հասնիր:

- Ուրեմն խուլ է:

- Ի՞նչ խուլ. լերան վրայ եթէ եղնիկը գետնէն խոտ փոքնէ, ան կը լսէ:

Զրէշը կը զարմանայ, կը շփոթի. կը հասկնայ որ ներսը իմաստուն, համարձակ, անյաղթելի ուժ մը կայ: Այլեւս չի կրնար, չի գտներ նոր ըսելիք, ձայնը կը կտրէ, կը կորսուի կ'երթայ գիշերուան խաւարին մէջ:

Իսկ տնեցիները կարծես իրենց դագաղներէն դուրս կ'լլեն եւ այնքան կ'ուրախանան, որ աշխարհը իրենցը կը կարծեն:

Երբ բարի լոյսը կը բացուի, երիտասարդ հիւրը կ'ուզէ «մնաք բարով» ըսել, որպէսզի շարունակէ իր ճամբան:

- Անկարելի՛ է, չենք թողոր,- կ'ըսեն այրն ու կինը,- դուն մեր կեանքը փրկեցիր, ըսէ՛, ինչպէ՛ս հատուցանենք այս մեծ բարիքը:

- Չեմ կրնար մնալ, պետք է երթամ, ճամբան ինծի կը սպասէ:

- Ուրեմն գոնէ անունդ տո՛ւր, որպէսզի եթէ մեր կեանքը վերջանայ առանց որ կարենանք փոխարինել մեզի ըրած բարիքը, գոնէ գիտնանք թէ որո՞ն անունը պիտի օրհնենք...:

- Բարիք ըրէ՛ ու նոյնիսկ ծովը նետէ՛. չի կորսուիր: Ես այն խօսող ձուկն եմ, որուն կեանքը դուն խնայեցիր,- կ'ըսէ անծանօթը եւ կը կորսուի ապշած այր ու կնոջ աչքերէն:

ԽՕՍՈՂ ՁՈՒԿԸ

(ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆ)

Յովհաննէս Թումանեան

ԿԱՐԵԼԻ՞ Է ԱՄԵՆ ԻՆՉ ԲՈՒՍՑՆԵԼ ԹԱՂԱՐԻ ՄԷՋ

Թաղարի մեջ կարելի է ցանել ծաղիկներու ուռուցիկ արմատները եւ հունտերը, նոյնիսկ լոլիկի բոյս մը: Երբ թաղարի մեջ աճող բոյսերը շատ մեծնան, պետք է զանոնք վերատնկել աւելի յարմար տեղ մը՝ աւելի մեծ թաղարի, կամ ծաղկանոցի ածուխի մը մէջ: Գործածուած թաղարները ընդհանրապէս կ'ըլլան հողէ, կերպընկալէ եւ երբեմն ապակիէ: Լաւ կ'ըլլայ, որ թաղարը իր յատակին ծակ մը ունենայ, որպէսզի ջուրը կարենայ դուրս գալ, այլապէս՝ արմատները կը փտին:

